

Warmte is in Nederland een stuk duurder dan in andere Europese landen

De prijzen voor collectieve warmte via een warmtenet spelen een belangrijke rol bij het aardgasvrij maken van wijken. Hoe lager de kosten van de overstap, des te makkelijker verloopt de warmtetransitie. Hoe verhouden de tarieven die consumenten in Nederland betalen voor collectieve warmte zich tot die in andere Europese landen?

IN HET KORT

- Voor hetzelfde warmteverbruik betalen Nederlanders 170 tot 470 euro meer dan Denen, Duitsers, Noren, Zweden of Finnen.
- Transparantie over kosten en het verlagen van de tarieven voor warmte moeten meer prioriteit krijgen.

ANNELIES HUYGEN

Hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en onderzoeker bij TNO

PIETER VERSTRATEN

Onderzoeker bij TNO

JACOB JANSSEN

Onderzoeker bij TNO

EVA WINTERS

Onderzoeker bij TNO

Het aardgasvrij maken van wijken verloopt moeizaam, onder meer vanwege de hoge prijzen voor collectieve warmte. In Nederland bestaan deze prijzen meestal uit twee delen: de tarieven van de gebruikers en een eenmalige bijdrage voor een onrendabele top, die wordt betaald door de gemeente, woningcorporaties of consumenten. Samen vormen ze de inkomsten van de warmtebedrijven. Dit artikel vergelijkt de tarieven in Nederland met die in een aantal andere Europese landen.

Methoden en data

De warmtetarieven voor consumenten bestaan in vrijwel alle gevallen uit een vast bedrag en een bedrag per afgenomen gigajoule (GJ). Daarnaast zijn er eenmalige aansluitkosten, en meestal ook kosten voor de huur van een warmtewisselaar. Beide worden in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

In Nederland gelden maximumtarieven. Deze zijn niet gebaseerd op de kosten van warmte, maar op de tarieven van gas (ACM, 2020). De werkelijke tarieven zijn lager. Het gemiddelde tarief is berekend op basis van de tarieven van de vijf grote warmtebedrijven (Eneco (2020), Ennatuurlijk (2020), HVC (2020), SVP (2020) en Vattenfall (2020)). Er zijn twee gemiddelde tarieven berekend: voor het gebruik van 30 GJ (gemiddeld verbruik van een woning aan een warmtenet volgens Segers et al., 2020) en van 40 GJ (gemiddeld verbruik van een woning op aardgas (Milieu Centraal (2020); Kenniscentrum InfoMil, 2020).

Voor het buitenland zijn er data gebruikt over de gemiddelde tarieven per GJ. Deze data zijn afkomstig van overheidswebsites (Denemarken, Finland, Noorwegen) of van instanties die gemiddelden berekenen op basis van rekeningen van consumenten (Duitsland). De data geven een totaalbedrag per GJ dat een consument gemiddeld betaalt bij de afname van een gestandaardiseerde hoeveelheid warmte. Daarbij worden de vaste kosten omgeslagen over het verbruik. Als er in de statistieken een onderscheid was tussen woningen en appartementen, dan hebben we de cijfers van appartementen genomen – aangezien de meeste aansluitingen in Nederland ook appartementen betreffen. Om de tarieven goed te kunnen vergelijken, hebben we tevens berekend hoeveel een Nederlandse afnemer zou moeten betalen voor de standaardhoeveelheid in een ander land.

Voor Denemarken presenteren we het gemiddelde tarief voor een gebruik van 65 GJ (standaardhoeveelheid in Denemarken) en voor 39 GJ (gemiddeld warmteverbruik volgens Danish Energy Agency (2015) en StatBank Denmark (2021a; 2020b)).

Resultaten

De tarieven in de verschillende landen variëren van gemiddeld 22,94 euro/GJ tot 38,04 euro/GJ. In Nederland is het laagste gemiddelde tarief (34,80/GJ euro bij een gebruik van 40 GJ) 15 tot 55 procent hoger dan in andere landen.

Tabel 1 laat zien hoeveel een consument in Nederland per jaar zou betalen, wanneer deze de standaardhoeveelheid van een ander land zou gebruiken. De Nederlandse prijs is honderden euro's hoger.

Discussie

Uit de vergelijking blijkt dat de tarieven in Nederland gemiddeld 15 tot 55 procent hoger zijn dan de gemiddelde tarieven in andere landen, een verschil van 170 tot 470 euro per afnemer per jaar.

Waarom de tarieven in Nederland hoger zijn, is onduidelijk. Nader onderzoek is noodzakelijk om dit uit te diepen. Een mogelijke verklaring is dat er hier weinig prikkels zijn om de tarieven te verlagen, minder dan in andere Europese landen (Huygen en Akerboom, 2020). Andere mogelijke verklaringen zijn onder meer gebruik van andere bronnen, een lager gemiddeld gebruik, lagere subsidies, hogere kosten en inefficiënties. Een lager gemiddeld gebruik kan leiden tot hogere tarieven, omdat de vaste kosten worden

omgeslagen over minder gigajoules en omdat er minder schaalvoordelen zouden kunnen zijn. Vergelijking van de kosten van warmtesystemen en eventuele inefficiënties is lastig door gebrek aan transparantie. Er is hier weinig bekend over de kosten van warmte, veel minder dan in de landen om ons heen. Hierdoor is benchmarking niet goed mogelijk.

Vanwege de verschillen in tarieven zou het een prioriteit in het beleid moeten zijn om de transparantie over kosten hier te vergroten, en om prikkels door te voeren ter verlaging van de tarieven.

Literatuur

ACM (2020) *Wat mag ik vragen voor het leveren van warmte?* Te vinden op www.acm.nl.

CMA (2018) *Heat networks market study*. Te vinden op www.gov.uk.

Danish Energy Agency (2015) *Danish experiences on district heating*. Te vinden op ens.dk.

Dansk Fjernvarme (2021) *Varmeprestatistik 2020: fjernvarmen er fortsat konkurrencedygtig*. Te vinden op www.danskfjernvarme.dk.

Eneco (2020) *Nieuwe warmtetarieven Eneco: gemiddelde klant gaat minder betalen*. Te vinden op <https://nieuws.eneco.nl>.

Energia (2020) *District heating price statistics*. Te vinden op energia.fi.

Energiföretagen (2020) *Fjärrvärmepreiser*. Te vinden op www.energiforetagen.se.

Ennatuurlijk (2020) *Tarieven*. Te vinden op ennatuurlijk.nl.

Forsyningstilsynet (2020) *Fjernvarmestatistikken december 2019*. Te vinden op forsyningstilsynet.dk.

Heizspiegel (2020) *Heizkosten pro Quadratmeter im Vergleich*. Te vinden op www.heizspiegel.de.

Huygen en Akerboom (2020) *Geef gemeenten de vrijheid om innovatieve warmtenetten toe te staan*. ESB, 105(4787), 336-339.

HVC (2020) *Alles over warmtetarieven*. Te vinden op www.hvcgroep.nl.

Kenniscentrum InfoMil (2020) *Hoe is de omrekening van verbruik stadsverwarming naar m³ aardgas?* Te vinden op www.infomil.nl.

Milieu Centraal (2020) *Wonen zonder aardgas*. Te vinden op www.milieucentraal.nl.

Segers, R., R. Niessink, R. van den Oever en M. Menkveld (2020) *Warmtemonitor 2019*. TNO Publicatie, 2020 P11264.

Overzicht van warmteverbruik en kosten in verschillende Europese landen

TABEL 1

Landen	Type woning	Warmteverbruik	Tarief	Energie-rekening	Meerkosten bij dit verbruik in Nederland
		Gigajoule / jaar	Euro / gigajoule	Euro / jaar	Euro / jaar
Nederland	Aan warmtenet	30,0	38,04	1.141	-
	Aan gas	40,2	34,80	1.397	-
Denemarken	Gemiddelde verbruik	39,5	30,63	1.208	171
	Standaard-woning	65,2	25,76	1.679	350
Duitsland		30,7	28,95	890	270
Noorwegen		49,2	25,94	1.277	349
Zweden		46,3	23,62	1.094	459
Finland		36,0	22,94	826	467

Data: Denemarken (Dansk Fjernvarme, 2021; Forsyningstilsynet, 2020); Duitsland (Heizspiegel, 2020); Noorwegen (Statistics Norway, 2020a; 2020b; 2020c); Zweden (Energiföretagen, 2020); Finland (Energia, 2020). | ESB

StatBank Denmark (2021a) *Energy account in GJ (detailed table) by use and type of energy, use and time*. Te vinden op www.statbank.dk.

StatBank Denmark (2021b) *Households 1 January by region, type of household, household size and number of children in the household*. Te vinden op www.statbank.dk.

Statistics Norway (2020a) *District heating and district cooling*. Te vinden op www.ssb.no.

Statistics Norway (2020b) *Energy consumption in households*. Te vinden op www.ssb.no.

Statistics Norway (2020c) *Families and households*. Te vinden op www.ssb.no.

SVP (2020) *Warmte ook in 2021 goedkoper dan aardgas!* Te vinden op www.stadsverwarmingpurmerend.nl.

Vattenfall (2020) *Tarieven stadsverwarming*. Te vinden op www.vattenfall.nl.